

Aan mevrouw C.J. Schouten

Minister van Armoedebelid, Participatie en Pensioenen

Postbus 90801

2509 LV Den Haag

Maastricht, 4 juli 2022

Betreft: Grenseffect Tozo-regeling

Geachte minister Schouten,

Op dit moment is onze gemeente in een juridische kwestie verwickeld met een in België wonende grenswerker die onderneemt in Maastricht. Door het feit dat de Nederlandse Tozo-regeling niet goed afgestemd blijkt te zijn met België, en deze regeling niet is getest op de gebruikelijke grenseffectenrapportage, is deze ondernemer tussen wal en schip gevallen: deze heeft daardoor geen tegemoetkoming ontvangen tijdens de COVID-19-crisis, van het Belgische noch Nederlandse rijk.

Hoewel het hier over een enkele rechtszaak gaat, vormt zij een symptoom van een groter probleem: het tekort aan Europese dimensie in landelijke sociale wetgeving. Voor grensgemeenten vormt dit een directe inperking op de lokale economie, waarbij verkeer met directe buurgemeenten en inwoners uit de regio wordt belemmerd.

De Tozo-1-regeling laat een afwezigheid van internationale samenwerking zien waar werkende Europeanen de dupe van worden. Zo stelde de Belgische overheid dat grensondernemers alleen maar tegemoetkoming kunnen ontvangen als ze in België belasting betalen. De Nederlandse overheid plaatste, daarentegen, de Tozo-regeling in de bijstandscategorie: hierdoor gold er in Nederland een woonplaatsvoorwaarde om de Tozo-1-tegemoetkoming levensonderhoud te ontvangen. Het resultaat was dat in België wonende en in Nederland werkende ondernemers van beide kanten geen steun ontvingen. De rechtbank Limburg heeft onlangs met betrekking tot de Tozo-1-regeling het Europese recht laten prevaleren: de woonplaatsvoorwaarde vormt een belemmering van de economische vrijheid van vestiging. De verweerder (de gemeente Maastricht) heeft onvoldoende gemotiveerd waarom deze belemmering valt te rechtvaardigen. Het huidige lopend beroep zal aantonen of die redenering standhoudt.

Hoewel een hoger beroep voor de gewenste juridische opheldering kan zorgen, duren zaken met een Europese dimensie soms jaren, waardoor de onzekerheid bij grensondernemers alleen maar toeneemt. Toekomstige ondernemers zullen na dergelijke rechtszaken twee keer nadenken voordat ze gaan ondernemen in grenssteden. Een aantal Maastrichtse raadsleden diende daarom onlangs een motie in, waarin ze de gemeente hadden opgeroepen het hoger beroep in te trekken. Die motie is echter aangehouden, nadat u schriftelijk betoogde dat wij als gemeente mogelijk zelf financieel verantwoordelijk kunnen worden voor de gevolgen van het intrekken. Hoewel men deze uitspraak juridisch niet hard kon

maken, wilde men geen financiële risico's nemen die mogelijk impact hadden op de inwoners van onze stad.

Het geluid vanuit de raad blijft echter overheersend kritisch naar het rijk toe: in grenssteden is het van groot belang dat grenswerkers als gelijkwaardig worden behandeld. Zonder hen komen Maastricht en Limburg perspectieven voor de toekomst te kort en blijft de grens in Limburg (die soms dwars door straten heen loopt) een groot obstakel waarin tegenstrijdige nationale wetgevingen het lokaal en Europees verkeer belemmeren. Voor Limburgers is de grens geen abstract onderwerp maar deel van het dagelijks leven: de grens heeft onze geschiedenis, cultuur, streektaal en economie vormgegeven. De grens zal dat blijven doen - ten positieve of ten negatieve. Het Rijk en de grensgemeenten zullen daarom een gezamenlijke ambitie moeten opzetten, waarin sociale wetgeving zoveel mogelijk wordt afgestemd op de wetgeving van buurlanden, zodat dergelijke rechtszaken in de toekomst overbodig worden en grenswerkers zonder belemmering aan de slag kunnen in de regio.

De brief van 13 mei jl. over "inzet regio's aan de grens", van de minister van Binnenlandse Zaken aan de Tweede Kamer, vinden wij een belangrijke stap in de goede richting. In die brief werd erop gewezen dat er in de afgelopen twee jaar met de grens- en buurregio's gewerkt is aan crisiscoördinatie. Omdat COVID-19 nog steeds een onzekere factor vormt willen we benadrukken dat in het kader van die coördinatie er aandacht moet uitgaan naar de blijvend kwetsbare positie van grenswerkers, inclusief grensondernemers. Zeker nu men nog moet wachten op een juridische uitspraak. Daarbij dringen we aan op verdere gesprekken met de buurregio's om tot een betere afstemming van de eigen nationale sociale wetgeving in crisistijden te komen. We refereren hierin ook naar de eerdere bilaterale gesprekken met de buurregio's, zoals verwoord in de brief van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer over het noodpakket banen en economie (27 mei 2021) onder optie F.

Hoewel wij begrijpen dat de Tozo-1-regeling tot stand kwam onder de tijdsdruk van een pandemie, roepen wij de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, eventueel in overleg met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op om:

- Op korte termijn opnieuw in gesprek te gaan met de buurregio's om de landelijke sociale vangnetten in crisistijd goed op elkaar af te stemmen en hierbij de gemeente Maastricht (als grensstad én als landelijke uitvoerder van de Tozo-regeling voor grensondernemers) te betrekken. De gemeente Maastricht kan direct betrokken worden in het gesprek met de buurregio's of, in ieder geval, betrokken worden in een afzonderlijk gesprek over dit onderwerp. Zo kunnen grensondernemers in het vervolg een gelijke behandeling genieten en aanspraak maken op sociale tegemoetkoming.
- Op lange termijn, in zijn algemeenheid, het belang van grenswerkers en grensondernemers een centrale rol te geven in sociale regelingen die direct grenswerkers en grensondernemers aangaan. Dit kan door onder andere grenseffectrapportages consistent toe te passen (ook in crisistijd) en daarover een inhoudelijke notitie te publiceren (want ook die miste bij Tozo-1).

Met vriendelijke groet,

Jules Ortjens
Fractievoorzitter Volt Maastricht

Medeondertekend door:

John Steijns, fractievoorzitter Senioren Stadspartij Maastricht (SPM)
Menno Janssen, fractievoorzitter GroenLinks
Thomas Gardien, raadslid D66
Gabriëlle Heine, fractievoorzitter CDA
Anita van Ham, raadslid PvdA
Tiny Meese-van der Venne, fractievoorzitter Partij Veilig Maastricht (PVM)
Jules Vaessen, fractievoorzitter PvdD
Jack van Gelooven, fractievoorzitter SP
Jos Gorren, fractievoorzitter Sociaal Actieve Burgerpartij (SAB)
Martin van Rooij, fractievoorzitter M:OED